

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่กล่าวกันโดยทั่วไปว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนภายในชาติ ดังนั้นความต้องการทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นความต้องการอันเป็นส่วนรวมของประเทศ หรือของแต่ละบุคคลได้ถูกกำหนดให้เป็นความสำคัญอันคับคั่ง ๓ เสนอในการวางแผนเพื่อพัฒนาประเทศ

การดำเนินงานทางการศึกษามีขอบเขตกว้างขวาง ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา รัฐต้องรับหน้าที่ในการจัดการศึกษาส่วนใหญ่ให้แก่ประชาชน และต้องพยายามจัดหาและควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ฉะนั้นในการบริหารการศึกษาทุกระดับ นับตั้งแต่ระดับสูงมาจนถึงระดับปฏิบัติ ล้วนแต่เป็นจุดสำคัญที่จะส่งผลให้การศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ในกระบวนการบริหารงานทางการศึกษา ผู้บริหารมีความจำเป็นจะต้องตัดสินใจในการดำเนินงานในทางที่เห็นว่าเกิดประโยชน์สูงสุด สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทางเลือกในการดำเนินการจำเป็นจะต้องมีข้อมูล และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่ต้องตัดสินใจอย่างเพียงพอ เพื่อเปรียบเทียบผลได้ ผลเสีย ใ้รอบครอบก่อนตัดสินใจ เลือกทางใดทางหนึ่ง และข้อมูลและสารสนเทศที่ผู้บริหารได้รับจะต้องมีความแม่นยำ เชื่อถือได้ รวมทั้งทันตามเวลาที่ต้องการด้วย แต่ผู้บริหารต่างมีภาระมาก การที่จะรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจให้ครบถ้วนได้นั้น ย่อมไม่มีเวลาเพียงพอ จึงต้อง

มอบหมายให้หน่วยงานจัดเตรียมข้อมูล จัดรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ตามความต้องการ และความจำเป็น เก็บรักษาข้อมูลดังกล่าวไว้ และนำมาประมวลผล วิเคราะห์ ให้อยู่ในรูปแบบ ที่ผู้บริหารต้องการ ท้นต่อเวลาในการใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ตลอดจนการจัดกระทำ ข้อมูลดังกล่าวให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ กระบวนการจัดกระทำข้อมูลดังกล่าวมาแล้ว เรียกว่า ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Management Information System)

ประเทศไทยได้มีการ เริ่มจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษากันอย่างจริงจัง เมื่อไม่นานมานี้ และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น ซึ่ง การดำเนินการจัดหลายหน่วยงาน ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ จากผลการวิจัยของ วีระ จันทรัง และคณะ (อ้างถึงใน บัญชีร แก้วส่อง 2524 : 6) พบว่า การดำเนินงาน สารสนเทศของหน่วยงานทางการศึกษาในประเทศไทยมีปัญหาหลายประการ เช่น การเก็บข้อมูล มีความล่าช้า ไม่ถูกต้อง มีความซ้ำซ้อน การวิเคราะห์ข้อมูลไม่ทันสมัย ขาดเครื่องมือในการ วิเคราะห์ และนอกจากนั้นยังมีปัญหาทางด้านงบประมาณ การสนับสนุนจากผู้บริหาร และขาด บุคลากรที่มีความรู้ในการดำเนินงาน ฯลฯ เป็นต้น ฉะนั้น หากมีการสนับสนุนให้หน่วยงาน ทางการศึกษาในระดับต้น ๆ มีความสามารถในการจัดระบบสารสนเทศของตนให้มีรูปแบบที่ดี มีประสิทธิภาพแล้ว จะส่งผลให้ระบบสารสนเทศของหน่วยงานในระดับสูงมีฐานการจัดระบบสารสนเทศ ของตนได้อย่างสมบูรณ์ต่อไปในอนาคต

"การจัดระบบสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการ เริ่มดำเนินการเมื่อ พ.ศ. 2522 โดยเริ่มให้หน่วยงานในระดับกรม เป็นผู้ผลิตส่งให้กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง" (สมชาย ทยานยง 2524 : 8) และส่วนมากการเก็บรวบรวมข้อมูล ก็เพื่อจุดประสงค์อย่างใด อย่างหนึ่ง ตามความต้องการของผู้บริหาร และความจำเป็นในการปฏิบัติงานแต่ละครั้งเท่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับกรม สังกัด กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบในการจัดการประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับส่วนใหญ่

ของประเทศ โดยรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียน 30,693 โรงเรียน ครู 329,374 คน และนักเรียน 6,363,899 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 :

-) ทั่วประเทศ ในการจัดการศึกษาระดับนี้ มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการปูพื้นฐาน เพื่อพัฒนาประเทศและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชาติ ซึ่งรัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ปีละมาก ๆ เพราะเป็นการจัดการศึกษาแบบให้เปล่า ฉะนั้นในการจัดการศึกษาระดับนี้ จำเป็น ต้องมีการวางแผนและตัดสินใจในระดับต่าง ๆ อย่างรอบครอบ รัดกุม หากตัดสินใจผิดพลาด จะเป็นการสูญเสียทรัพยากรอย่างใหญ่หลวง

อนึ่ง การจัดระบบบริหารการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ มีลักษณะ เป็นการจัดแบบกระจายอำนาจไปยังหน่วยงานในระดับต่าง ๆ อย่างมาก โดยเฉพาะในระดับจังหวัด ได้กำหนดให้มืองค์คณะบุคคล เป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการตัดสินใจ ในการบริหารใน เขตจังหวัดของตน ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 (ราชกิจจานุเบกษา 2523 : 8) ดังนี้ คือ

1. พิจารณากำหนดนโยบายการดำเนินงานและพัฒนาการประถมศึกษาของจังหวัด ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเสนอต่อ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณเพื่อการประถมศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
3. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดตั้ง บริหาร รวม ปรับปรุง และ เลิกล้มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
4. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้ง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้า การประถมศึกษากิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
5. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
6. ออกระเบียบ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบของ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
7. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มอบหมาย

ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
มีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นหน่วยงานบริหาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถม
ศึกษาแห่งชาติ เป็นผู้จัดเตรียมงาน โดยมีอำนาจและหน้าที่ภายใน เขตจังหวัด ตามมาตรา 20
แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 (ราชกิจจานุเบกษา 2523 : 9)
ดังนี้

1. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
2. ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมอบหมาย
3. จัดทำนโยบายดำเนินงานและแผนพัฒนาการประถมศึกษาในจังหวัด เสนอต่อคณะกรรมการ
การประถมศึกษาจังหวัด
4. จัดทำงบประมาณเพื่อการประถมศึกษาในจังหวัด
5. เสนอจัดตั้ง บริหาร รวม ปรับปรุง และ เลิกกรมโรงเรียนในสังกัด
6. เสนอแต่งตั้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ
ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ โรงเรียนในสังกัด
7. ติดตาม ประเมินผล ควบคุมมาตรฐาน และส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียน
ในสังกัด และรายงานให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดทราบ
8. รวบรวมข้อมูล วิจัย และส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับการประถมศึกษาในจังหวัด
9. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

การดำเนินการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีความจำเป็นจะต้อง
อาศัยข้อมูลและสารสนเทศอย่างกว้างขวาง โดยในทางปฏิบัติ การรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศ
ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นหน้าที่ของฝ่ายแผนพัฒนา หน่วยศึกษานิเทศก์ ตามที่
กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 ข้อ 5 ข. 2 (4) หากฝ่ายดังกล่าวไม่มีการจัดระบบ
สารสนเทศที่ดี สามารถเตรียมข้อมูลให้ผู้บริหารอย่างเพียงพอ ถูกต้อง และทันต่อเวลาที่ต้องการแล้ว
ปัญหาในการดำเนินงานบริหารของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดย่อมเกิดขึ้นมากมาย นอกจาก
จะส่งผลไปยังคุณภาพของการประถมศึกษาในจังหวัดแล้ว ยังจะส่งผลกระทบต่อส่วนรวม และ
ประเทศชาติ ทำให้สูญเสียทรัพยากรในการจัดการศึกษาไปโดยมิใช่เหตุ

ฉะนั้นจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จะต้องมีการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศที่ดี เป็นระบบระเบียบ สามารถจัดเตรียมข้อมูลและสารสนเทศได้อย่างเพียงพอ มีความเชื่อถือได้ ทันต่อความต้องการทั้งในระดับจังหวัด และเป็นพื้นฐานที่จะประสาน เป็น เครือข่าย เกี่ยวพันกับความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอ กลุ่มโรงเรียน และ โรงเรียน

จากประสบการณ์ และการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พบว่า การดำเนินงานจัดเตรียมข้อมูลและสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ มีรูปแบบและลักษณะในการดำเนินการของตนโดยเฉพาะ บางครั้งต้องเสียเวลาอย่างมากในการจัดเตรียมข้อมูลและสารสนเทศในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ และบางครั้งข้อมูลที่ได้อาจไม่ทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากไม่มีการจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า เมื่อถึงคราวจำเป็นต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศบางชนิด ต้องมีการเก็บรวบรวมกันใหม่ ทำให้เสียเวลา การบริหารงานไม่คล่องตัว ข้อมูลและสารสนเทศที่ได้รับไม่ตรงกับความเป็นจริง อีกประการหนึ่ง ระบบสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยังไม่สามารถจัดให้เป็นเครือข่ายเดียวกันได้ ก่อให้เกิดปัญหาในการเก็บข้อมูลซ้ำซ้อน ข้อมูลที่เก็บได้ในแต่ละครั้งไม่ตรงกัน นอกจากจะทำให้สิ้นเปลืองเวลา และทรัพยากรแล้ว ยังก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกหลายประการ

ฉะนั้น เพื่อให้ระบบสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสามารถสนองต่อความต้องการในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้การดำเนินการทางการประถมศึกษา เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและนโยบายโดยส่วนรวม สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรได้ เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งเพื่อการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นระบบระเบียบยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาชนิดของข้อมูลและสารสนเทศที่ใช้ในการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 4 ประการ คือ
 - ก. การเก็บรวบรวมข้อมูล (data collection)
 - ข. การรักษาข้อมูล (data storing)
 - ค. การประมวลผลข้อมูล (data processing)
 - ง. การนำเสนอข้อมูล (data presentation)
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการประถมศึกษาจังหวัดที่ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ครอบคลุมเพียงการดำเนินการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ตามมาตรา 20 (1) - (9) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 เท่านั้น
2. การวิจัยในครั้งนี้ เกี่ยวข้องเฉพาะการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่ครอบคลุมถึงการจัดระบบสารสนเทศของหน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ ในระดับจังหวัด หรือระดับอื่น

คำนิยามศัพท์ เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูล (data) หมายถึงข้อเท็จจริง หรือตัวเลข ที่ยังมิได้ผ่านการประมวลผลวิเคราะห์ มาอยู่ในรูปแบบที่สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจได้โดยตรง เช่น จำนวนนักเรียน จำนวนครู จำนวนห้องเรียน ฯลฯ เป็นต้น

สารสนเทศ (information) หมายถึงข้อมูลที่ประมวลผล วิเคราะห์แล้ว สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ทันที เช่น อัตรารุทถอนนักเรียน อัตรานักเรียน ต่อห้องเรียน เกณฑ์มาตรฐานบุคลากรโรงเรียน ฯลฯ เป็นต้น

ผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศ หมายถึงผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์ในการจัดระบบสารสนเทศ อันเป็นที่ยอมรับในหมู่นักจัดระบบสารสนเทศด้วยกัน ในที่นี้รวมถึงอาจารย์ที่สอนเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และการจัดระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยด้วย

อำนาจหน้าที่ในการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด หมายถึงอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 20 (1) - (9) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523

คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึงองค์คณะบุคคลตามที่ระบุไว้ใน มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ในที่นี้ยกเว้น ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ซึ่งเป็นเลขานุการในคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึงผู้มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชา ควบคุม และดูแลทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ข้อมูล เชิงคุณภาพ หมายถึงข้อมูลที่แสดงถึงลักษณะ เฉพาะของข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ไม่สามารถวัดได้เป็นเชิงปริมาณ แต่อาจคาดคะเน หรือประเมินได้จากข้อมูลอื่น ๆ ประกอบกัน เช่น ระดับสุขภาพนักเรียน เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล (data collection) หมายถึงวิธีการที่จะได้ข้อมูลและสารสนเทศ จากแหล่งข้อมูล เช่น การออกแบบเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูล หรือการสังเกตเพื่อจัดเก็บข้อมูล ฯลฯ เป็นต้น

การเก็บรักษาข้อมูล (data storing) ได้แก่วิธีการที่ใช้ในการเก็บรักษาข้อมูลที่รวบรวมมาได้จากแหล่งข้อมูลไว้ เพื่อสามารถนำออกมาใช้ประโยชน์เมื่อต้องการ เช่น การจัดเก็บรักษาไว้ในรูปของเอกสาร เก็บไว้ในแถบบันทึกเสียง เก็บไว้ในอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงการจัดกระทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และการจำแนกหมวดหมู่

ข้อมูลในการเก็บรักษาด้วย

การประมวลผลข้อมูล (data processing) หมายถึงการจัดกระทำข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น การแปลงข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ เป็นต้น

การนำเสนอข้อมูล (data presentation) หมายถึงการแสดงผลข้อมูล และสารสนเทศ ที่ได้ประมวลผลไว้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น การจัดแสดงผลในรูปแบบเอกสารสถิติ การแสดงผลเป็นกราฟ การแสดงผลเป็นแผนภูมิ คำอธิบายสรุปสถานการณ์ ฯลฯ เป็นต้น

แบบรายงานประจำ หมายถึงเอกสารที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำหนดให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอ กลุ่มโรงเรียน หรือโรงเรียน จัดรายงานการปฏิบัติงาน เป็นประจำตามที่กำหนดไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

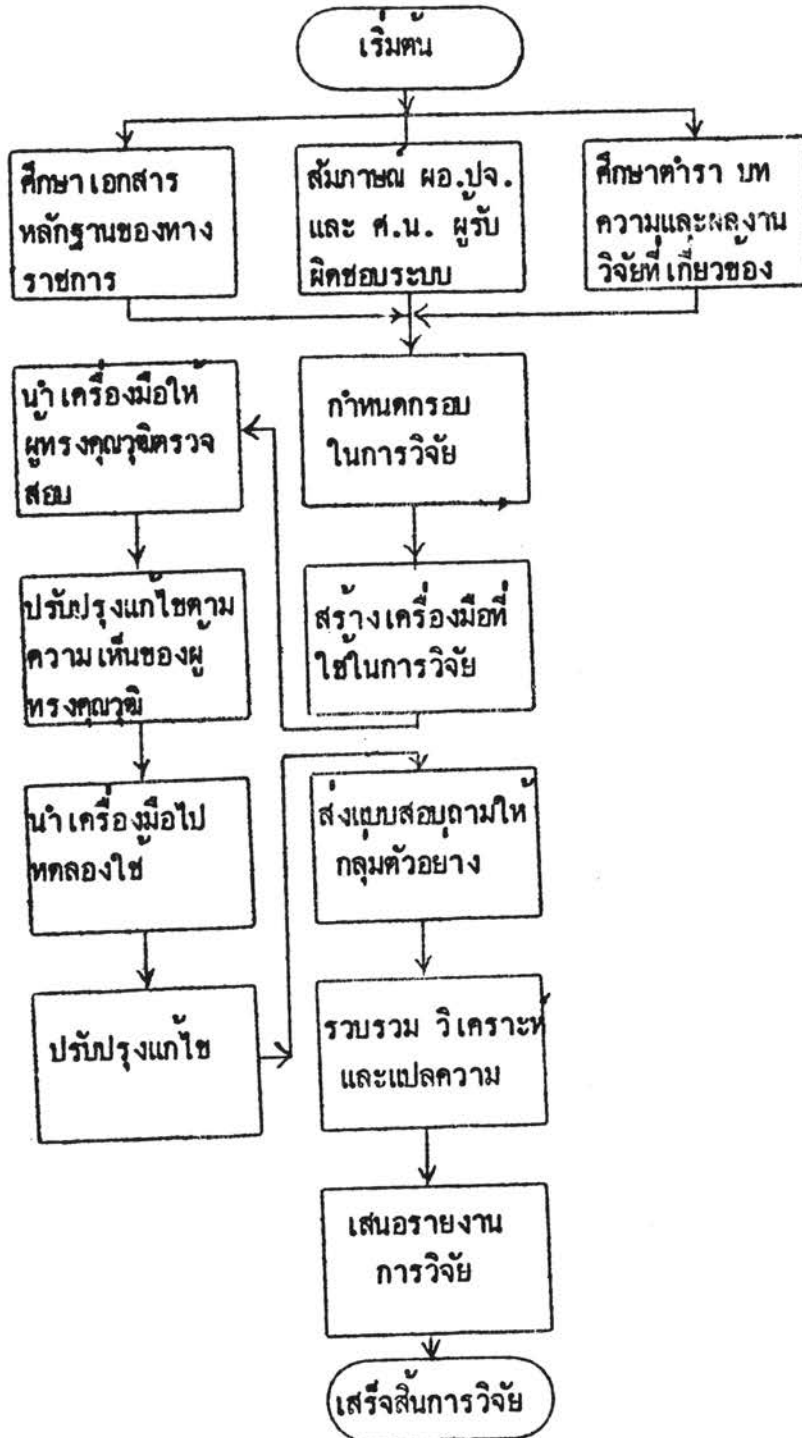
1. ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ตลอดจนความคิดเห็นในการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
2. เมื่อการวิจัยเสร็จสิ้นลง จะได้แนวทางเสนอในการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
3. การวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาระบบสารสนเทศที่สามารถประสานเป็นเครือข่ายของระบบใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาในการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และ เพื่อเสนอแนวทางการจัดระบบสารสนเทศของ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินงานการวิจัย ขั้นตอนในแผนผังและรายละเอียดต่อไปนี้

1. แผนผังการปฏิบัติงาน

จากแผนผังข้างต้น อาจแจกแจง เป็นขั้นตอนรายละเอียดได้ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร บทความวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบสารสนเทศ เพื่อกำหนดกรอบความคิดทางวิชาการในการวิจัย
2. ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร คู่มือปฏิบัติงาน และหนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับชนิดของข้อมูลและสารสนเทศที่ใช้ในการบริหารงานในระดับจังหวัด
3. สัมภาษณ์ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 13 จังหวัด และ ศึกษาพิเศษผู้ทำหน้าที่จัดระบบข้อมูลและสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 16 จังหวัด โดยวิธีสัมภาษณ์แบบกำหนดโครงสร้าง (structure interview)
4. รวบรวมผลจากการศึกษาตาม 1, 2 และ 3 มากำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยภาคสนาม
5. จัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง
6. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม วิเคราะห์ และแปลผล
7. สรุปผลการวิจัย และ เสนอแนวทางการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ส่วนการวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัย เพื่อให้ได้ผลของการวิจัยครอบคลุมทั้งประเทศ จึงกำหนดวิธีการวิจัยภาคสนามไว้ดังนี้

1. กลุ่มประชากรที่ศึกษา ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านระบบสารสนเทศทางการศึกษา 30 คน กลุ่มผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 73 คน กลุ่มหัวหน้าฝ่ายแผนพัฒนา หน่วยศึกษานิเทศก์ จำนวน 73 คน และ กลุ่มคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด (ยกเว้นผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด) ตามบัญชีรายชื่อคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 1022 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ จำนวน 4 ชุด โดยอาศัยผลจากการศึกษาดำรงบทความวิชาการ เอกสารของทางราชการ และโดยการวิเคราะห์จากผลการสัมภาษณ์

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์ผู้หน้าที่จัดระบบข้อมูลของสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด มากำหนดเป็นกรณีในการจัดสร้างเครื่องมือ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ท่านตรวจสอบ เมื่อได้แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยนำ เครื่องมือ ไปทดลองกับ กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงปรับปรุง เครื่องมืออีกครั้งหนึ่ง ก่อนนำออกใช้ เก็บรวบรวม ข้อมูลภาคสนาม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ โดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ระหว่างกลุ่มโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ เมื่อพบว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มมีนัยสำคัญ โดยวิธีของเซฟเฟ้ (Sheffe' test for all possible comparison.)

4. การแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละรายการ ผู้วิจัยจะ แสดงไว้ในรูปของตารางที่บรรยาย

การเสนอรายงานการวิจัย

ในการ เสนอรายงานการวิจัยนี้ ได้แบ่งรายงานไว้ เป็น 5 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ จะกล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จากการวิจัย และวิธีดำเนินงานการวิจัยโดยย่อ

บทที่ 2 วรรณคดี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะกล่าวถึงรายละเอียดผลการศึกษาคำรา เอกสารทางวิชาการ บทความ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาเอกสารหลักฐานของทางราชการ เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางกำหนดชนิดของข้อมูล และสารสนเทศที่ใช้ในการบริหารงานการประถมศึกษาจังหวัด เพื่อกำหนดสาระสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาใช้ เป็นกรอบความคิดทางวิชาการในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินงานการวิจัย และผลการศึกษาเบื้องต้น เป็นบทที่กล่าวถึง
วิธีดำเนินงานการวิจัย ซึ่งครอบคลุมแบบแผนการวิจัย (research design) รายละเอียด
เกี่ยวกับการสร้างกรอบของแนวความคิดในการวิจัย และวิธีการวิจัยภาคสนาม แนวการ
วิเคราะห์ข้อมูล และการประมวลผลข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในบทนี้จะกล่าวถึง
การวิเคราะห์ข้อมูลที่ เป็นข้อมูลภาคสนาม

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ เป็นบทที่กล่าวถึง ผลสรุปของ
การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด และในตอนท้าย เป็นการให้ขอเสนอแนะรูปแบบการจัดระบบสารสนเทศ
ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด